

HEMŞİRELİK ALANINDA YAYINLANMIŞ ROMATOİD ARTRİT ARAŞTIRMALARININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF RHEUMATOID ARTHRITIS RESEARCH PUBLISHED IN THE FIELD OF NURSING

Ayşenur ÇETİN ÜÇERİZ ¹, Yasemin ÖZER GÜÇLÜEL ¹, Öznur Tuğba ÇELEBİ ¹

¹ Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye.

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, hemşirelik alanında yayınlanmış romatoid artrit ile ilgili araştırmaların popüler noktalarının ve eğilimlerinin belirlenmesi, bu alana yönelik çalışmaların planlanmasına olanak sağlayarak hemşirelik bakım kalitesine katkıda bulunmaktır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmanın verileri 13.07.2024-16.07.2024 tarihleri arasında Web of Science Core Collection veri tabanında "rheumatoid arthritis" ve "nursing" anahtar kelimeleri kullanılarak, 2004-2024 yılları arasında yayımlanmış "hemşirelik" kategorisinde yer alan belge türü "araştırma" ve "derleme makale" olan çalışmalardan elde edilmiştir. Bu kapsamda elde edilen 275 yayının içerik analizi VOSviewer programı 1.6.19 ile yapılmıştır.

Bulgular: Çalışma kapsamında, Web of Science kategorisinde 2376 yayın çalışmanın evrenini oluşturmuş, "rheumatoid arthritis" ve "nursing" anahtar kelimelerini içeren 275 çalışmanın yer aldığı çalışma ise çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Chen SH, Pietilä AM, Salt E, Shao JH, Yu KH (n=5), tarafından konuya yönelik yapılan çalışma sayısının en fazla olduğu, belge türü açısından incelendiğinde dağılımın çoğunlukla "araştırma" (n=239) olduğu bulunmuştur. Yayın yılları açısından en fazla yayın 2019 yılında (n=21), en az yayın ise 2017 (n=7) yılında gerçekleştiği, yayın dilinin çoğunlukla (n=264) İngilizce olduğu, ülkeler açısından değerlendirildiğinde Amerika Birleşik Devletleri'nin (n=112) ilk sırada yer aldığı, İngiltere (n=22) ve Türkiye'de ise (n=20) bu konuya yönelik yayın sayısının düşük olduğu görülmüştür. Çalışmaların yayınlandığı dergiler ele alındığında "Journal of Clinical Nursing" (n=27) bu alanda en çok yayın yapan dergi olarak tespit edilmiştir. En sık kullanılan ve en fazla bağlantı bulunan anahtar kelimenin "rheumatoid arthritis" ve konuya ilişkin genel taramada "Fatigue as experienced by patients with rheumatoid arthritis: A qualitative study", ülkemizde ise "The Effects of Aromatherapy Massage and Reflexology on Pain and Fatigue in Patients with Rheumatoid Arthritis: A Randomized Controlled Trial" isimli çalışmanın en çok atıf alan makale olduğu bulunmuştur.

Sonuç: Hemşirelik alanında yayınlanmış romatoid artrit konulu çalışmaların henüz yeterli seviyeye ulaşmadığı tespit edilmiştir. Konuya ilişkin daha fazla kanıt dayalı çalışmaların yapılması ve yapılan çalışmaların kliniğe entegre edilebilmesi için hemşirelerin aktif rol almaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Romatoid artrit, hemşirelik, bakım, bibliyometrik analiz.

ABSTRACT

Objective: This study aims to identify key trends and focal points in rheumatoid arthritis-related nursing research to enhance the quality of nursing care by informing future study planning in this area.

Materials and Methods: The data for the study were obtained from studies published between July 13, 2024, and July 16, 2024, in the Web of Science Core Collection database using the keywords "rheumatoid arthritis" and "nursing," and from studies with "research" and "review article" in the "nursing" category published between 2004-2024. The content analysis of 275 publications obtained in this context was performed with the VOSviewer program 1.6.19.

Results: Within the scope of the study, 2,376 publications in the Web of Science category constituted the universe of the study, and the study, which included 275 studies featuring the keywords "rheumatoid arthritis" and "nursing," constituted the sample of the study. Chen SH, Pietilä AM, Salt E, Shao JH, and Yu KH (n=5) found that the number of studies on the subject was the highest. When examined in terms of document type, the distribution was mostly "research" (n=239). In terms of publication years, the highest number of publications was in 2019 (n=21) and the least in 2017 (n=7). The publication language was mostly English (n=264). When evaluated in terms of countries, the United States of America (n=112) ranked first, while the number of publications was low in England (n=22) and Turkey (n=20). Considering the journals in which the studies were published, the "Journal of Clinical Nursing" (n=27) was found to be the journal with the most publications in this field. The most frequently used and linked keyword was "rheumatoid arthritis," and "Fatigue as experienced by patients with rheumatoid arthritis: A qualitative study" was part of the general survey on the subject. "The Effects of Aromatherapy Massage and Reflexology on Pain and Fatigue in Patients with Rheumatoid Arthritis: A Randomized Controlled Trial" was the most cited article in our country.

Conclusion: It has been determined that the studies on rheumatoid arthritis published in the field of nursing have not yet reached a sufficient level. It has been concluded that nurses should take an active role in order to carry out more evidence-based studies on the subject and to integrate the studies into the clinic.

Keywords: Bibliometric analysis, care, nursing, rheumatoid arthritis.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Ayşenur ÇETİN ÜÇERİZ, Arş. Gör., Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doktora Öğrencisi, Koç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye. **E-mail:** aysenurcetinucerez@gmail.com

Bu makaleye atıf yapmak için / Cite this article: Çetin Üçeriz, A., Özer Güçlüel, Y., Çelebi, Ö.T. (2024). Hemşirelik Alanında Yayınlanmış Romatoid Artrit Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi. *Gevher Nesibe Journal of Medical & Health Sciences*, 9(4), 488-498. <http://doi.org/10.5281/zenodo.14236266>

GİRİŞ

Romatoid artrit (RA) birden fazla eklemde iltihaplanmayla karakterize kronik sistemik bir inflamatuvar ve morbiteye yol açabilen bir hastalıktır. Hastalığın etiyolojisi henüz bilinmemekle birlikte, genetik ve çevresel faktörlerin rol oynadığı belirtilmektedir. Görülme sıklığı %0.4-1.3 arasında değişkenlik göstermekle birlikte kadın cinsiyette daha sık rastlanılmaktadır ve dünyada engelliliğe yol açan en tipik 50 rahatsızlıktan biri olarak kabul edilmektedir (Gao et al., 2022; Quisenberry et al., 2022). Farmakolojik (antiromatizmal ilaçlar ve steroid olmayan antiinflamatuvar ilaçlar) ve non-farmakolojik tedavi yöntemleri ile tedavi edilebilmektedir. Tedavinin temel amacı bağışıklık sistemini hedef alarak egzersiz, eklem koruması, ayak bakımı ve hasta eğitimi gibi müdahaleler ile hastaların hastalıklarını yönetmelerine, sosyal, boş zaman ve iş ile ilgili aktivitelere katılmalarına ve böylece sağlıklarını iyileştirmelerine yardımcı olmaktır (Hu et al., 2021; Minnock et al., 2018; Rodríguez Sánchez-Laulhé et al., 2022).

Romatoloji hemşireliği, romatoid artritli hastaların yönetimine önemli katkı sağlayan bir uzmanlık alanıdır. Romatoloji hemşirelerinin, hastalık yönetimi, hastalarının bakımı, semptom kontrolü, hasta eğitimi, multidisipliner ekip içerisinde yer alma gibi birçok rolü vardır. RA hastalarına verilen hemşire liderliğindeki bakımın, sağlık uygulayıcıları arasında daha proaktif, kanıta dayalı ve hasta tercihlerini ön planda tutan bir bakım sağlama yönündeki etkisi çalışmalar ile bildirilmektedir (Minnock et al., 2018). Ancak romatoloji hemşireliğinde uzmanlaşmanın ve spesifik bakımın hasta yararına ilişkin sonuçları iyileştirdiğine dair kanıtların artmasına rağmen, bu kanıtları daha da güçlendirmek için uluslararası karşılaştırmalar da içeren daha yüksek kaliteli çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Hu et al., 2021; Minnock et al., 2018).

Bibliyometrik analiz, yazarlar, ülkeler, dergiler ve ortaya çıkan eğilimler de dahil olmak üzere temel araştırma bileşenleri hakkında bilgi sağlamak için verilerin nicel ve nitel analizini sağlayan bir araştırma yöntemidir. Bir araştırma sorusunun belirli ve kısıtlı yönleriyle sınırlı olan sistematik incelemeler gibi diğer yaygın olarak kullanılan inceleme yöntemlerinden farklı olarak, bibliyometrik analiz, genel araştırma eğilimlerini göstermek ve gelecekteki yönleri ortaya çıkarmak için belirli bir araştırma alanındaki literatürün nesnel ve kapsamlı bir genel değerlendirmesini sağlamaktadır (Donthu et al., 2021). Bu sayede, literatüre katkıda bulunmak isteyen ve mesleğe yeni başlayan ve gelişim süreci devam eden hemşireler için kanıta dayalı bakım sağlamak, araştırmacılara ve klinisyenlere artan araştırma eğilimlerini değerlendirmek için işlevsel ve benzersiz bir alan yaratmaktadır (Azizoğlu ve Terzi, 2024; Li et al., 2022). Literatür de hemşirelik alanında yayınlanmış romatoid artrit araştırmalarına yönelik bibliyometrik analize rastlanmamıştır.

Bu bağlamda araştırma hemşirelik alanında yayınlanmış romatoid artrit araştırmaların bibliyometrik analizinin yapılması amaçlanmıştır. Böylece hemşirelik alanında yayınlanmış romatoid artrit araştırmaları ile ilgili trendleri, eğilimleri ve en güncel bilgileri kapsamlı bir şekilde ortaya koymak planlanmaktadır. Araştırma sonuçlarının gelecekteki çalışmalar, kanıta dayalı uygulamalar için katkı sağlaması beklenmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bibliyometrik analiz, yazarlar, ülkeler, dergiler ve ortaya çıkan eğilimler de dahil olmak üzere temel araştırma bileşenleri hakkında bilgi sağlamak için büyük bibliyometrik verilerin nicel ve nitel analizini sağlayan bilimsel bir yöntemdir (Donthu et al., 2021). Bu çalışma, retrospektif-tanımlayıcı bir araştırma türü olarak gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı çalışmaların raporlanmasında kullanılan Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology (STROBE) kontrol listesine göre raporlanmıştır.

Araştırma Soruları

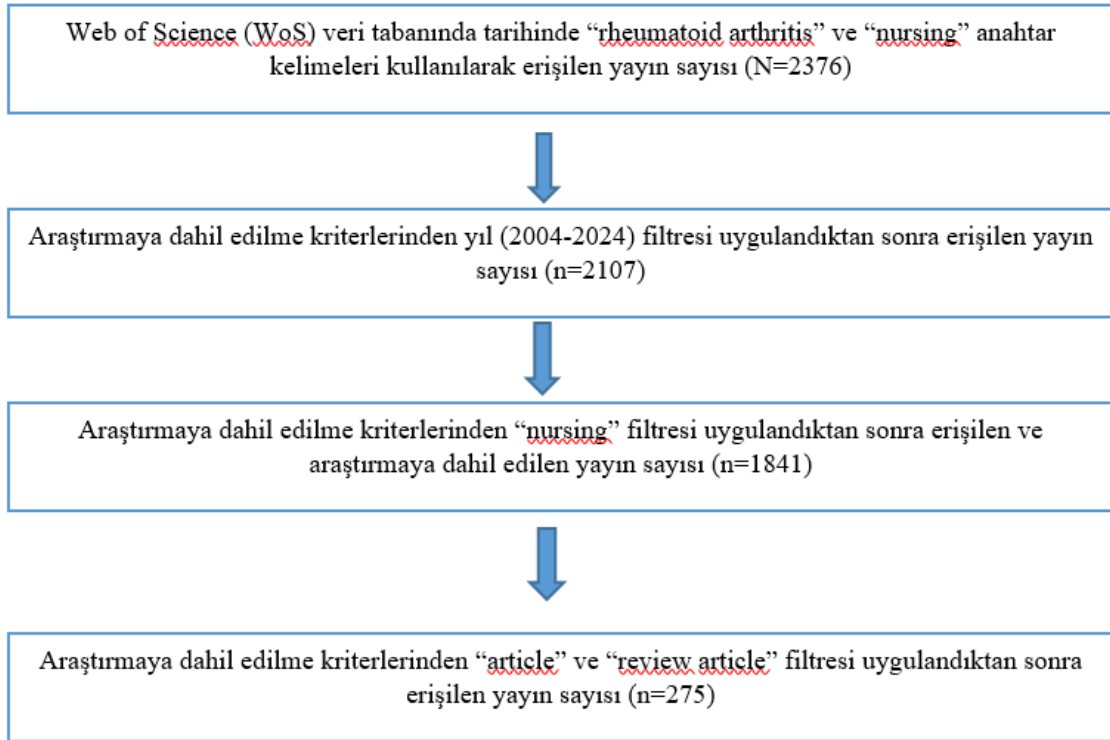
1. Hemşirelik alanında yayınlanmış romatoid artrit araştırmalarında yayınların WoS kategorisi ve dağılımı nasıldır?
2. Hemşirelik alanında yayınlanmış romatoid artrit araştırmalarında yayınların yıllara göre dağılımı nedir?
3. Hemşirelik alanında yayınlanmış romatoid artrit araştırmalarında yayınlarda öne çıkan yazar isimleri nelerdir?
4. Hemşirelik alanında yayınlanmış romatoid artrit araştırmalarında yayınların ülkesel dağılımı nedir?

5. Hemşirelik alanında yayınlanmış romatoid artrit araştırmalarında yayınlarda sıklıkla tercih edilen anahtar kelimeler nedir?
6. Hemşirelik alanında yayınlanmış romatoid artrit araştırmalarında doküman çeşidinin dağılımı nedir?
7. Hemşirelik alanında yayınlanmış romatoid artrit araştırmalarında yayın dil dağılımı nedir?

Verilerin Toplanması

Web of Science (WoS), çeşitli disiplinlerdeki bilimsel dergilerin etkisini, yayınlanan makalelerin aldığı atıf sayısını gösteren ve yazarların makalelerini ve makalelerin referanslarını listeleyen bir bibliyografik veri tabanıdır. Çeşitli disiplinlerden çok geniş bir veri koleksiyonuna erişim sağladığı (PubMed, Embase, Scopus, Springerlink, Google Scholar, Science Direct vb.), ileri düzey analiz için gelişmiş arama göstergelerinin olması ve daha önce yapılan çalışmalarda WoS'un güvenilir bir veri tabanı olduğu bildirilmesi gibi faktörler sonucunda bu çalışmada da WoS veri tabanı tercih edilmiştir (Dirik et al., 2023). Bu araştırmanın verileri 13.7.2024 ile 16.07.2024 tarihlerinde "rheumatoid arthritis" ve "nursing" anahtar kelimeleri kullanılarak WoS Core Collection veri tabanında yapılan tarama sonucunda elde edilmiştir.

Araştırmanın dahil edilme kriterleri; 2004-2024 yılları arasında yayımlanmış olmak, "hemşirelik" kategorisinde yer almak, belge türünün "araştırma" veya "derleme makale" olması, 13.07.2024-16.07.2024 tarihleri arasında WoS veri tabanında yer almak olarak belirlenmiştir. Dahil edilme kriterlerini sağlamayan ve tekrarlayan yayınlar araştırma dışında bırakılmıştır. Veriler WoS veri tabanından "tab limited file" dosyası olarak indirilmiştir. Araştırmanın verileri üç yazar tarafından bağımsız olarak değerlendirilmiş ve son olarak araştırmaya dahil edilecek çalışmalara ortak karar verilmiştir. Araştırmanın veri toplama sürecine ilişkin akış şeması aşağıdaki şekilde sunulmuştur (Şekil 1).

Şekil 1. Web Of Science Veri Tabanından Verilerin Toplanma Süreci

Verilerin Analizi

Bibliyometrik veri analizi için VOSviewer 1.6.19 yazılım programı kullanılmıştır. Program haritalama, görselleştirme ve çok boyutlu analizle verilerin derinlemesine incelenmesine izin vermekle birlikte eş atıf analizi, bibliyografik eşleştirme, eş yazarlık ve anahtar kelimelerin eş zamanlı kullanımı dahil olmak üzere farklı tekniklere göre sonuçları görüntüleyen ve görselleştiren net grafiksel haritalar sunmaktadır

(Dirik et al., 2023; Leydesdorff and Rafols, 2012). Bu çalışmada, VOSviewer program ile yayınların yazarları, yayın yılları, yayınların ülkelere göre dağılımı belirlenmiştir. Ayrıca yazarların ortak yazarlık ağ haritası ve anahtar kelime ağ haritası çıkarılarak grafiksel haritalar oluşturulmuştur.

Araştırmanın Etik Yönü

Bu retrospektif-tanımlayıcı araştırmada yazılım programı kullanılarak makalelerin betimsel analizi yapıldığı için etik kurul onayı gerekmemektedir.

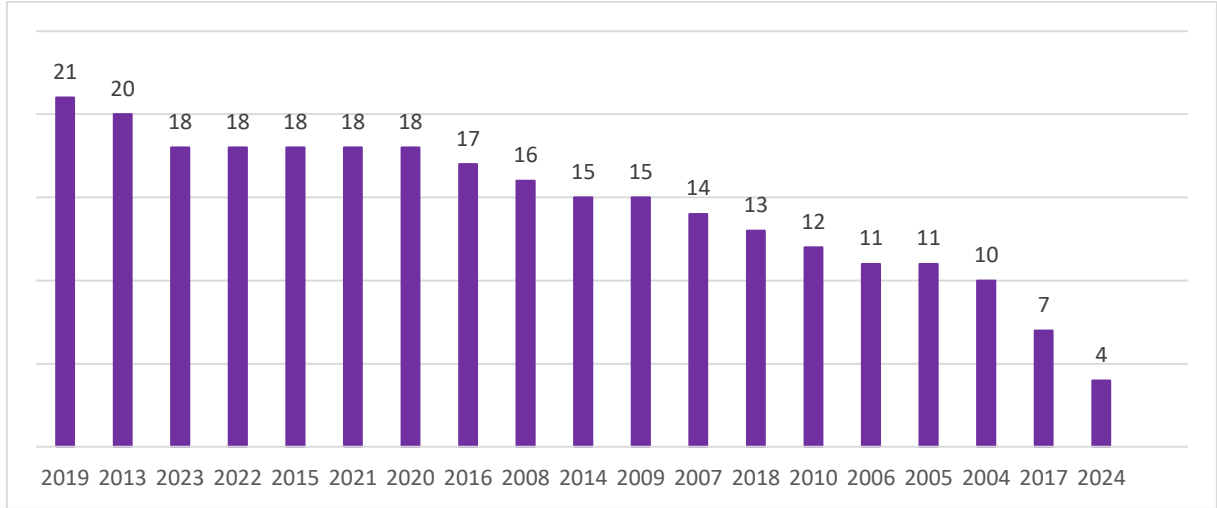
BULGULAR

Bibliyometrik analizde; WoS kategorisine, yayın yılları, öne çıkan araştırmacılar, öne çıkan ülkeler ve en fazla kullanılan anahtar kelimeler analiz edilmiştir. Araştırmalar WoS kategorisinde incelenmiş olup en az 1 yayının yer aldığı kategoriler listelendiğinde sıralamanın; Hemşirelik (n=275), Geriatri (n=14), Ortopedi (n=14), Gerontology (n=13), Sağlık bilimleri (n=6), Bütünleştirici tamamlayıcı tıp (n=6), Psikiyatri (n=6), Rehabilitasyon (n=4), Onkoloji (n=3), Çevresel mesleki sağlık (n=3), Kardiyovasküler sistem (n=2), Solunum sistemi (n=2), Sosyal bilimler biyomedikal (n=2), Klinik nöroloji (n=1), Bilgisayar bilimi disiplinlerarası uygulamalar (n=1), Acil tıp (n=1), Aile çalışmaları (n=1), Gastroenteroloji hepatoloji (n=1), Yönetim (n=1), Tıbbi bilimi (n=1), Kadın hastalıkları ve doğum (n=1), Pediatri (n=1), Üroloji (n=1) şeklinde olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Web of Science kategorisine göre yayınların dağılımı (2004-2024)

Web of Science Kategorisi	Kayıt Sayısı	Yayın Yüzdesi (%)
Hemşirelik	275	100
Geriatri	14	5.091
Ortopedi	14	5.091
Gerontoloji	13	4.727
Sağlık Bilimleri	6	2.182
Bütünleştirici Tamamlayıcı Tıp	6	2.182
Psikiyatri	6	2.182
Rehabilitasyon	4	1.455
Onkoloji	3	1.091
Çevresel Mesleki Sağlık	3	1.091
Kardiyovasküler Sistemler	2	0.727
Solunum Sistemi	2	0.727
Sosyal Bilimler Biyomedikal	2	0.727
Klinik Nöroloji	1	0.364
Bilgisayar Bilimi Disiplinlerarası Uygulamalar	1	0.364
Acil Tıp	1	0.364
Aile Çalışmaları	1	0.364
Gastroenteroloji Hepatoloji	1	0.364
Yönetim	1	0.364
Tıbbi Bilimi	1	0.364
Kadın Hastalıkları ve Doğum	1	0.364
Pediatri	1	0.364
Üroloji	1	0.364

Yayınların yıllara göre dağılımı incelendiğinde; 2019 yılında (n=21), 2013 yılında (n=20), 2023 yılında (n=18), 2022 yılında (n=18), 2015 yılında (n=18), 2021 yılında (n=18), 2020 yılında (n=18), 2016 yılında (n=17), 2008 yılında (n=16), 2014 yılında (n=15), 2009 yılında (n=15), 2007 yılında (n=14), 2018 yılında (n=13), 2010 yılında (n=12), 2006 yılında (n=11), 2005 yılında (n=11), 2004 yılında (n=10), 2017 yılında (n=7), 2024 yılında (n=4) olduğu görülmüştür (Grafik 1).

Grafik 1. Yayın Yılına Göre Yayınların Dağılımı (2004-2024)

Yapılan çalışmada 934 yazarın yazılan makalelere katkıda bulunduğu görülmüştür. Yayınlarda yazarlara göre yayın sayısı 3 ve üzerinde olan yazarlar incelendiğinde; Chen SH., Pietilä AM., Salt E., Shao JH., Yu KH.'un (n=5) yayın, Repping-wuts H., Van Achterberg T.'nin (n=4), Alparslan GB., Argon G., Chen H., Cheung PP., Fridlund B., Gronning K., Hackney AJHe HG., Johansson UB., Klinedinst NJ., Larson JL., Löfman P., Löf H., Menzies V., Mäkeläinen P., Ndosi M., Neill J. ve Oh H.'nun (n=3) yayınları olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Yazarlara Göre Yayınların Dağılımı (2004-2024)

Yazarlar	Kayıt Sayısı	275* Yayın Yüzdesi (%)
Chen SH	5	1.818
Pietilä AM	5	1.818
Salt E	5	1.818
Shao JH	5	1.818
Yu KH	5	1.818
Repping-wuts H	4	1.455
Van Achterberg T	4	1.455
Alparslan GB	3	1.091
Argon G	3	1.091
Chen H	3	1.091
Cheung PP	3	1.091
Fridlund B	3	1.091
Gronning K	3	1.091
Hackney AJ	3	1.091
He HG	3	1.091
Johansson UB	3	1.091
Klinedinst NJ	3	1.091
Larson JL	3	1.091
Löfman P	3	1.091
Löf H	3	1.091
Menzies V	3	1.091
Mäkeläinen P	3	1.091
Ndosi M	3	1.091
Neill J	3	1.091
Oh H	3	1.091

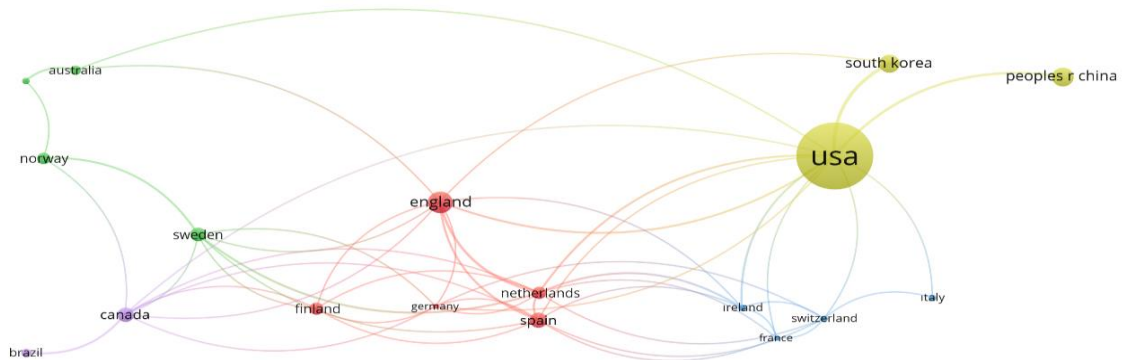
*Yayın sayısı 3 ve üzeri olan yazarlar dâhil edilmiştir.

Yapılan çalışmada yayınların ülkelere göre dağılımı incelendiğinde ülkelerde; ABD (n=112), İngiltere (n=22), Türkiye (n=20), Çin (n=18), Güney Kore (n=17), İspanya (n=14), Kanada (n=13), İsveç (n=11), Finlandiya (n=10), Hollanda (n=10), Tayvan (n=10), Norveç (n=9), Avusturalya (n=7), Brezilya (n=6), İrlanda (n=4), İtalya (n=4), Singapur (n=4), İsviçre (n=4), Fransa (n=3), Almanya (n=3), İran (n=3), Danimarka (n=2), Japonya (n=2), Portekiz (n=2), Tayland (n=2)'dir (Tablo 3, Şekil 2).

Tablo 3. Ülkelere Göre Yayınların Dağılımı (2004-2024)

Ülkeler	Kayıt Sayısı	Yayın Yüzdesi (%)
ABD	112	40.727
İngiltere	22	8.000
Türkiye	20	7.272
Çin	18	6.545
Güney Kore	17	6.182
İspanya	14	5.091
Kanada	13	4.727
İsveç	11	4.000
Finlandiya	10	3.636
Hollanda	10	3.636
Tayvan	10	3.636
Norveç	9	3.273
Avusturalya	7	2.545
Brezilya	6	2.182
İrlanda	4	1.455
İtalya	4	1.455
Singapur	4	1.455
İsviçre	4	1.455
Fransa	3	1.091
Almanya	3	1.091
İran	3	1.091
Danimarka	2	0.727
Japonya	2	0.727
Portekiz	2	0.727
Tayland	2	0.727

*Yayın sayısı 2 ve üzeri olan ülkeler alınmıştır.

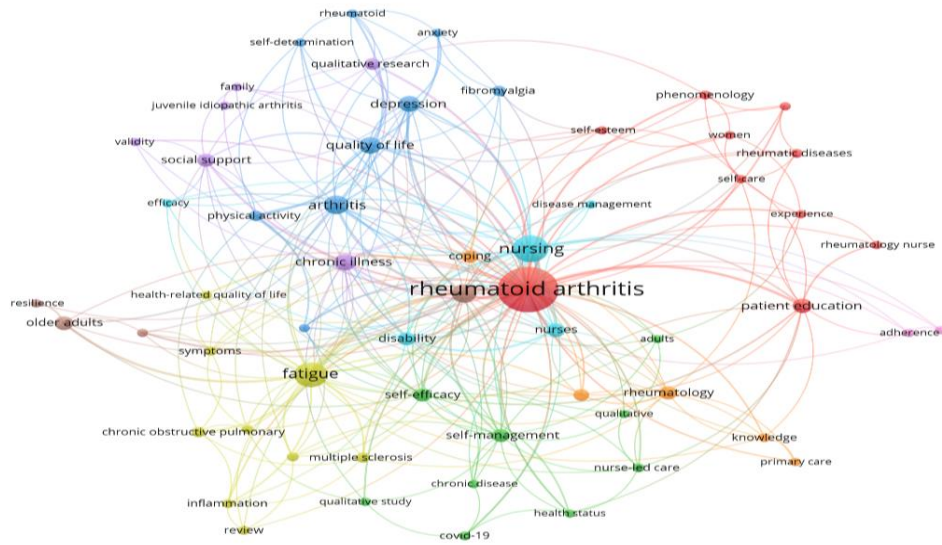
Şekil 2. Ülkelere Göre Yayınların Haritalaması

Yapılan çalışmada en sık kullanılan anahtar kelimelerin dağılımı incelendiğinde; romatoid artrit (n=91), hemşirelik (n=32), yorgunluk (n=27), artrit (n=16), ağrı (n=16), yaşam kalitesi (n=12), kronik hastalık (n=12), depresyon (n=11), ağrı eğitimi (n=10), yaşlı yetişkinler (n=9), hemşireler (n=9), engellilik (n=8), romatoloji (n=8), öz yönetim (n=8), sosyal destek (n=8) olduğu saptanmıştır (Tablo 4, Şekil 3).

Tablo 4. En Sık Kullanılan Anahtar Kelimelerin Dağılımı (2004-2024)

Anahtar Kelimeler	*Kayıt Sayısı
Romatoid artrit	91
Hemşirelik	32
Yorgunluk	27
Artrit	16
Ağrı	16
Yaşam kalitesi	12
Kronik hastalık	12
Depresyon	11
Hasta eğitimi	10
Yaşlı yetişkinler	9
Hemşireler	9
Engellilik	8
Romatoloji	8
Öz yönetim	8
Sosyal destek	8

*Anahtar kelime sayısı 8 ve üzeri olanlar alınmıştır.

Şekil 3. Makalelerde Yer Alan Anahtar Kelimelerin Haritalaması

Yapılan çalışmada doküman çeşidi incelendiğinde; araştırma makalesi (n=239), derleme makale (n=36) olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Doküman Çeşidinin Dağılımı (2004-2024)

Doküman çeşidi	Kayıt Sayısı	Yayın Yüzdesi (%)
Araştırma Makalesi	239	86.909
Derleme Makale	36	13.091

Yapılan çalışmada kullanılan yayın dili incelendiğinde; İngilizce (n=264), İspanyolca (n=4), Korece(n=2), Lehçe (n=2) ve Türkçe (n=2) olduğu görülmüştür (Tablo 6).

Tablo 6. Yayın Dili

Dil	Kayıt Sayısı	Yayın Yüzdesi (%)
İngilizce	264	96
İspanyolca	4	1.455
Kore	2	0.727
Lehçe	2	0.727
Türkçe	2	0.727

TARTIŞMA

Bu çalışma, hemşirelik alanında romatoid artrit ile ilgili güncel literatürün kapsamlı bir özetini sunacak ve yapılacak araştırmalara temel oluşturacaktır. Bu bölümde, RA ile ilgili hemşirelik araştırmalarının güncel eğilimleri, dergi yayınlarındaki dağılımı ve yayınlar arasındaki ilişkiler ayrıntılı bir şekilde tartışılacaktır.

WoS veri tabanında yer alan 'rheumatoid arthritis' (romatoid artrit) ve 'nursing' (hemşirelik) ile ilgili yayınlanmış 275 çalışmanın bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiş ve literatürde öne çıkan konular, etkili yazarlar, güncel araştırma konuları, gelişen eğilimler tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına bakıldığında hemşirelik alanında RA'ya ilişkin yayımlanan çalışmaların sayısının 2015 sonrasında genel bir yükseliş ivmesi kazandığı görülmekte ve doğrusal bir artış izlenmemektedir. Zaman içinde tutarlı bir artış oranı olmamasına rağmen mevcut artış eğilimi, RA konusunda bir literatürün oluştuğunun kanıtı olarak yorumlanabilir.

WoS Kategorisine Göre Dağılım

Yapılan araştırmaların WoS kategorisine göre dağılımı incelendiğinde sırasıyla en çok hemşirelik, geriatri gerontoloji, ortopedi ve gerontoloji olduğu belirlenmiştir. Bu konuların prevalansının yüksek olması; RA'nın geriatrik bireyler arasında en problemlili hastalıklar arasında yer alması, Dünya üzerinde yaşlanan nüfusun artışı ve sağlıklı yaşlanmanın dünya çapında önemli bir endişe haline gelmesine bağlanabilir (Gao et al., 2022). Bu nedenlerle hemşirelik alanında RA ile ilgili çalışmaların güncelliğini korumasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Öne Çıkan Yazarlar

RA ile ilgili en çok yayın yapan yazarlar sırasıyla Chen S.H., Pietila A.M., Salt E., Shao J.H. ve Yu K.H. olup, her birisi 5'er çalışma yapmıştır. Türkiye'de Alparslan'ın ise 3 yayını bulunmaktadır. Araştırmacıların kendi uzmanlık alanlarında farklı bakış açıları ile çalışmalarını yürütmeleri beklenmektedir. Analize göre yazarların RA konusundan birden fazla çalışma yapmaları bu görüşü destekler niteliktedir.

Ülkelere Göre Dağılım

Ülkelere göre dağılım incelendiğinde 112 yayın ile en çok ABD'nde yayın yapıldığı görüldü. Türkiye'de ise 20 yayın sayısı ile İngiltere'den sonra üçüncü sırada yer almaktadır. ABD'nin 340 milyona yaklaşan nüfusu ile dünya nüfusunun %39.7' sini oluşturan üç ülkeden biri olduğu bilinmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2024). ABD'de daha fazla yayın yapılması, ülkede RA konusunda çalışmaların gelişmesi ve bu konudaki gelişmelerin hemşirelik alanında kliniğe yansması olarak değerlendirilebilir. İngiltere'de, yaşa standardize edilmiş ölüm oranlarına bakıldığında RA kaynaklı ölüm oranı %0.59 (100.000 kişide) olup dünyada 38. sırada yer almaktadır. ABD'deki 50 ölüm nedeni arasında RA'nın bulunması çalışmaların diğer ülkelere göre yüksek olmasında etkili olabilmesine bağlanabilir (World Health Organization [WHO], 2020; World Health Rankings, 2020).

Anahtar Kelimelere Göre Dağılımı

Yazarların çalışmalarda belirttikleri anahtar kelimeler, öne çıkan araştırma konularına ilişkin bilgi vermektedir. Anahtar kelimelerin dağılımı incelendiğinde 'rheumatoid arthritis' (romatoid artrit) ve 'nursing' (hemşirelik) kelimelerinin yanı sıra öne çıkan farklı kelimeler tespit edildi. Görselleştirmede dairesel elemanların boyutları anahtar kelimelerin kullanım sıklığını temsil ederken, dairelerin ve

birbirine bağlanan çizgilerin renk benzerliği ise anahtar kelimeler arasındaki ilişkileri göstermektedir. Buna göre 'rheumatoid arthritis' (romatoid artrit) anahtar kelimesinin 'nursing' (hemşirelik), 'chronic illness' (kronik hastalık), 'fatigue' (tükenmişlik) ve 'patient education' (hasta eğitimi) kelimeleriyle ilişkilendiğini görebiliriz (Şekil 3).

Sık kullanılan anahtar kelimeler 'fatigue' (tükenmişlik), 'pain' (ağrı), 'quality of life' (yaşam kalitesi), 'depression' (depresyon) ve 'disability' (engellilik) olarak belirlenmiştir. Literatüre göre RA ile ilişkili en yaygın sorunların arasında depresyon olup, yaygınlık oranları %14 ile %48 arasında bildirilmiştir (Fakra and Marotte, 2021; Vergne-Salle et al., 2020; Sturgeon et al., 2016; Morris et al., 2011). Ayrıca ağrı ile ilişkisine baktığımızda, hastalar için ağrının yaygın bir semptom olduğu görülmektedir (Vergne-Salle et al., 2020; Sanderson et al., 2010). Anahtar kelimelerin kullanım sıklığına bakıldığında RA'ya bağlı olarak ortaya çıkan ve ağrı, depresyon, engellilik, tükenmişlik gibi bireyleri olumsuz etkileyen durumların, çoğu hastada var olan ve çözümlenmesi gereken yaygın durumlar olarak çalışmalarda sıklıkla konu edildiği söylenebilir (Samapedro, 2019; Minnock et al., 2018; Mäkeläinen, 2007). Ayrıca 'patient education' (hasta eğitimi), 'self-management' (öz yönetim) ve 'social support' (sosyal destek) gibi anahtar kelimelerin sık kullanılması, RA'nın bakım sürecinde önemli destek noktaları hakkında bilgi vermektedir. RA tedavi yönetiminde farmakolojik müdahalelerle birlikte doğru fiziksel aktivitelere teşvik, hastanın tedavi sürecine aktif katılım konusunda eğitimi, bireyin öz yönetimi ve sosyal destek dahil olmak üzere yaşam değişikliklerinin uygulanması hastalıkla ilgili sonuçları iyileştirmek için umut vadeden hemşirelik yaklaşımlarıdır. Bireyin öz yönetiminin geliştirilmesinin bireyler için güçlendirici bir davranış olduğu ve RA'daki sağlık sonuçlarını iyileştirdiği bilinmektedir (Mollard and Michaud, 2021; Sturgeon et al., 2016; Metsios et al., 2015).

Doküman Çeşitliliği ve Yayın Dili

Yapılan bibliyometrik analizde doküman çeşidinin dağılıma bakıldığında, dahil edilme kriterleri arasında orijinal makale ve derleme olduğundan sonuçlarımız bu iki tür makale kapsamında değerlendirilmiştir. Yapılan çalışmaların büyük bir kısmının araştırma makalesi olduğu belirlenmiştir. Bu durum, RA'nın karmaşık yapısı ve sürekli gelişen tedavi yaklaşımları nedeniyle araştırmacıların ve klinik uzmanların güncel bilgiye erişim ihtiyacının yüksek olmasından kaynaklandığını düşündürmektedir.

Yayın dili dağılımına bakıldığında ise, beklendiği üzere çalışmaların büyük bir çoğunluğunun İngilizce dilinde olduğu görülmektedir. Bu durumun başlıca nedeni, bilimsel yayıncılıkta İngilizce dilinin baskın olması ve özellikle ABD ve İngiltere gibi ülkelerde RA araştırmalarının yoğunlukta olmasıdır. Bu ülkelerin resmi dili İngilizce olduğundan, bu sonuç oldukça beklenebilir bir durumdur. İspanyolca dilinin ikinci sırada yer alması ise, İspanyolca konuşulan ülkelerde RA araştırmalarının da önemli bir hacme ulaştığını göstermektedir. Bu durum, Latin Amerika ülkelerinde romatizmal hastalıkların sık görülmesi ve bu alanda yapılan çalışmaların artmasıyla açıklanabilir (Yip and Navvarri-Millan, 2022).

SONUÇ

Analiz sonuçları, RA araştırmalarında hemşirelik disiplininin önemini giderek arttığını ve özellikle hastaların yaşam kalitesi, öz yönetim ve tedaviye uyum gibi konulara odaklandığını göstermektedir. Ülke bazında yapılan değerlendirmede, ABD ve İngiltere'nin bu alandaki öncü ülkeler olduğu görülmüştür. Ancak, Türkiye'nin de bu alanda önemli katkılarda bulunduğu tespit edilmiştir. Anahtar kelime analizleri, RA'lı hastalarda sıklıkla görülen ağrı, yorgunluk, depresyon gibi sorunların yanı sıra, öz yönetim, hasta eğitimi ve sosyal destek gibi konuların da araştırmacılar tarafından sıklıkla ele alındığını göstermiştir. Bu bulgular, hemşirelerin RA'lı hastaların bakımında önemli bir rol oynadığını ve gelecekteki araştırmaların, hastaların yaşam kalitesini artırmaya yönelik müdahaleler, teknolojinin kullanımı ve farklı kültürlerdeki hastaların ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar üzerine yoğunlaşması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Yazar Katkıları

Araştırma yönetimi: AÇÜ, YÖG, ÖTÇ; Fikir gelişimi ve çalışma dizaynı: AÇÜ, YÖG; Veri toplama, veri yorumlama, Literatür araştırma, yazma, Kritik gözden geçirme: AÇÜ, YÖG, ÖTÇ.

Finans Desteği

Çalışmanın yürütülmesinde herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

KAYNAKLAR

- Azizoğlu, F., & Terzi, B. (2024). Research topics on pressure injury prevention and measurement tools from 1997 to 2023: A bibliometric analysis using VOSviewer. *Intensive & Critical Care Nursing*, 80, 103557. <https://doi.org/10.1016/j.iccn.2023.103557>
- Dirik, D., Eryılmaz, İ., & Erhan, T. (2023). Post-truth kavramı üzerine yapılan çalışmaların vosviewer ile bibliyometrik analizi. *Sosyal Mucit Academic Review*, 4(2), 164-188. <https://doi.org/10.54733/smar.1271369>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296.
- Fakra, E., & Marotte, H. (2021). Rheumatoid arthritis and depression. *Joint Bone Spine*, 88(5), 105200. <https://doi.org/10.1016/j.jbspin.2021.105200>
- Gao, R.C., Wu, Z.G., Wu, Z.Z., Hao, M., & Wu, G.C. (2022). Frailty in rheumatoid arthritis: A systematic review and meta-analysis. *Joint Bone Spine*, 89(4), 105343. <https://doi.org/10.1016/j.jbspin.2022.105343>
- Hu, H., Xu, A., Gao, C., Wang, Z., & Wu, X. (2021). The effect of physical exercise on rheumatoid arthritis: An overview of systematic reviews and meta-analysis. *Journal of Advanced Nursing*, 77(2), 506-522. <https://doi.org/10.1111/jan.14574>
- Leydesdorff, L., & Rafols, I. (2012). Interactive overlays: A new method for generating global journal maps from Web-of-Science data. *Journal of Informetrics*, 6(2), 318-332.
- Li, D., Yu, D., Li, Y., & Yang, R. (2022). A bibliometric analysis of PROTAC from 2001 to 2021. *European Journal of Medicinal Chemistry*, 244, 114838. <https://doi.org/10.1016/j.ejmech.2022.114838>
- Mäkeläinen, P., Vehviläinen-Julkunen, K., & Pietilä, A.M. (2007). Rheumatoid arthritis patients' education - contents and methods. *Journal of Clinical Nursing*, 16(11C), 258-267. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2007.01953.x>
- Metsios, G.S., Stavropoulos-Kalinoglou, A., & Kitas, G.D. (2015). The role of exercise in the management of rheumatoid arthritis. *Expert Review of Clinical Immunology*, 11(10), 1121-1130. <https://doi.org/10.1586/1744666X.2015.1067606>
- Minnock, P., McKee, G., Kelly, A., Carter, S.C., Menzies, V., O'Sullivan, D., Richards, P., Ndosi, M., & van Eijk Hustings, Y. (2018). Nursing sensitive outcomes in patients with rheumatoid arthritis: A systematic literature review. *International Journal of Nursing Studies*, 77, 115-129. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2017.09.005>
- Mollard, E., & Michaud, K. (2021). Self-management of rheumatoid arthritis: mobile applications. *Curr Rheumatol Rep* 23, 2. <https://doi.org/10.1007/s11926-020-00968-7>
- Morris, A., Yelin, E., Panopalis, P., Julian, L., & Katz, P. (2011). Long-term patterns of depression and associations with health and function in a panel study of rheumatoid arthritis. *J Health Psychol*. 16(4), 667-677. <https://doi.org/10.1177/1359105310386635>
- Quisenberry, S.L., Atchison, P.T., & Cottrell, D.B. (2022). Rheumatoid arthritis and DVT risk. *Nursing*, 52(2), 49-53. doi.org/10.1097/01.NURSE.0000806148.44520.3d
- Rodríguez Sánchez-Laulhé, P., Luque-Romero, L.G., Barrero-García, F.J., Biscarri-Carbonero, Á., Blanquero, J., Suero-Pineda, A., & Heredia-Rizo, A.M. (2022). An exercise and educational and self-management program delivered with a smartphone app (carehand) in adults with rheumatoid arthritis of the hands: randomized controlled trial. *JMIR Health and Health*, 10(4), e35462. <https://doi.org/10.2196/35462>
- Sanderson, T., Morris, M., Calnan, M., Richards, P., & Hewlett, S. (2010). Patient perspective of measuring treatment efficacy: The rheumatoid arthritis patient priorities for pharmacologic interventions outcomes. *Arthritis Care & Research*, 62(5), 647-656. <https://doi.org/10.1002/acr.20151>
- Samapedro, M.S. (2019). Nursing attention in patients with rheumatoid arthritis. *Rqr Enfermeria Comunitaria*, 7(1), 26-41.
- Sturgeon, J., Finan, P., & Zautra, A. (2016). Affective disturbance in rheumatoid arthritis: psychological and disease-related pathways. *Nat Rev Rheumatol*. 12(9), 532-542. <https://doi.org/10.1038/nrrheum.2016.112>
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], (2024, 9 Temmuz). Dünya Nüfus Günü, Sayı: 53680 [Haber bülteni]. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dunya-Nufus-Gunu-2024>

- Vergne-Salle, P., Pouplin, S., Trouvin, A., Bera-Louville, A., Soubrier, M., Richez, C., ... Bertin, P. (2020). The burden of pain in rheumatoid arthritis: impact of disease activity and psychological factors. *European Journal of Pain*. <https://doi.org/10.1002/ejp.1651>
- World Health Organization [WHO], (2020). WHO Mortality Database: Rheumatoid arthritis. Erişim adresi: <https://platform.who.int/mortality/themes/theme-details/topics/indicator-groups/indicator-group-details/MDB/rheumatoid-arthritis>
- World Health Rankings, (2020). Rheumatoid arthritis mortality rate by country. Erişim adresi: <https://www.worldlifeexpectancy.com/tr/cause-of-death/rheumatoid-arthritis/by-country/>
- Yip, K., & Navarro-Millán, I. (2021). Racial, ethnic, and healthcare disparities in rheumatoid arthritis. *Current Opinion in Rheumatology*, 33(2), 117–121. <https://doi.org/10.1097/BOR.0000000000000782>.